

ЛІТЕРАТУРА

1. Антисуржик / За ред. О. Сербенської. – Львів, 1994. – 102 с.
2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К., 2001. – 222 с.
3. Єрмоленко С. Мова і українознавчий світогляд. – К., 2007. – 444 с.
4. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово, 1994. – № 1. – С. 6 – 19.
5. Куварова О. К. Роль культури мовлення у формуванні мовної особистості // Культура професійного мовлення: Мат-ли регіональної наук.-метод. конф. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 142 – 145.
6. Омельчук С. Формування мовленнєво-комунікативних умінь у процесі вивчення синтаксису: Лінгводидактичні аспекти // Дивослово, 2006. – № 9. – С. 2 – 5.
7. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004. – 272 с.

АНОТАЦІЯ

Гриценко Т. Розвиток мовної особистості у технічних ВНЗ

У статті розглянуто форми і методи роботи з розвитку мовної особистості у технічних ВНЗ. Культура ділового мовлення, очищення мовлення молодих українців від суржику, забезпечення мовної стійкості особистості – основні проблеми цього дослідження.

SUMMARY

T. Grytsenko. The Development of the Language Speaker Personality in Technical Higher Educational Establishments

The forms and methodic guides concerning the development of the language speaker personality in technical higher educational establishments are described in the article. The culture of business communication, cleaning up the language of Ukrainian young people from “surzhyk” (a mixture of Ukrainian and Russian languages), providing the stability of the language speaker personality are the main problems of this investigation.

Галина БІЛОКОНЬ,
ст. викладач

РОЗВИТОК НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЧЕРЕЗ ЧИТАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Актуальність теми. Питання розвитку навичок усного мовлення студентів є актуальним з погляду на питання підвищення мовної активності у студентів немовних вищих навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Процес вивчення іноземної мови не завжди починається з розвитку навичок усного мовлення – слухання та говоріння. Так, самостійним видом мовленнєвої діяльності, яке за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови, вважають читання. До цієї думки схиляється багато науковців-практиків, серед них Фоломкина С., Бородіна Г., Бовчалюк Я., Дегтярьова Ю., Конопляник Л., Шумейко Н. розглядають читання в різних аспектах, а саме: інтенсивне читання, читання художніх текстів, читання науково-технічних текстів, робота з лексикою газетного матеріалу суспільно-політичної тематики, читання на іноземній мові в технічних навчальних закладах. Відомо, що читання забезпечує значну базу необхідної для людини інформації.

Постановка проблеми. Питання розвитку навичок усного мовлення студентів технічних вузів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням є відкритим для досліджень. Застосування читання науково-технічних текстів та використання ефективних видів робіт з науково-технічними текстами у процесі вивчення мови є багатограним, самостійним видом мовленнєвої діяльності, яке за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови.

Мета статті. Метою нашого дослідження є встановити найбільш результативні методики використання читання наукових текстів для розвитку навичок усного мовлення студентів немовних вищих навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

© Г. БІЛОКОНЬ, 2009

Основна частина. Вивчимо розвиток навичок усного мовлення студентів через різні підходи до використання читання наукових текстів у навчальному процесі. Існує думка, що головною метою роботи з текстом є розвиток навичок монологічного висловлювання в усній та писемній формах. Акользіна Л., Константинова Д. описують наступну доцільну послідовність роботи з текстом:

- а) робота спрямована на “стиснення” тексту, складання плану до нього;
- б) розкриття тези, аргументування, коментування, складання анотацій;
- в) реферування [1; 98].

Для забезпечення формування умінь та навичок іншомовної комунікації необхідно, на думку інших науковців-практиків, використовувати методику взаємопов'язаного навчання, коли в центрі навчання є читання, але відповідні йому вміння і навички формуються в тісному зв'язку з говорінням, аудіюванням, письмом. Тим самим забезпечується одночасний розвиток вмінь та навичок і у відповідних видах іншомовної мовленнєвої діяльності [3; 223].

На наш погляд, слід віддати перевагу методиці взаємопов'язаного навчання у опрацюванні текстів, при застосуванні котрої нами використовувались вправи різних типів. Так, часто вживаними є вправи на вміння об'єднувати окремі речення в єдиний текст за змістом, на перевірку ступеня засвоєння інформації, яка подана в тексті, а також вміння робити висновки. Наприклад, поставити речення у послідовному порядку, відновити частину тексту, замінити підкреслені слова синонімами, які підбираються викладачем заздалегідь і подаються на картках разом із завданням, віднести цифри, дати ту чи іншу технічну інформацію до потрібної частини тексту, зробити письмовий переказ у тій чи іншій формі, поділити текст на частини і дати заголовки до них, за реченням чи абзацом закінчити текст, дати відповіді на дискусійні питання, тощо. Як підсумок передбачається Final Test.

Такий підхід до вивчення усної теми чи тексту дає можливість легко опанувати новою лексикою, засвоїти новий матеріал на базі лексичного. Після виконання такої кількості вправ, які охоплюють майже всі лексичні одиниці теми, правопис слів засвоюється сам по собі без зайвих зусиль, тобто, спеціального запам'ятання, що не завжди є бажаним заняттям. Робота з текстами, що базується на певному граматично-лексичному підході, тобто відпрацювання граматики на лексичному матеріалі текстів, що інформативно пов'язані з темою модуля, допомагає легкому невимушеному засвоєнню лексичних одиниць.

Подібні тексти, на відміну від художніх, не можуть зацікавити студентів сюжетом твору, так як вони мають інформативний, пізнавальний або науковий характер, що й вимагає додаткових зусиль, щоб вивчити нову професійну лексику, тому забезпечення мотивації роботи з текстами покладається на досконалість та оригінальність методичного підходу. Нами було проаналізовано надбання з власного досвіду, вивчено надбання інших науковців-практиків, та розроблено і опубліковано у статті методику вивчення англійської мови за професійним спрямуванням для студентів немовних вузів використання роботи з текстами. Ця методика розрахована на вивчення студентами спеціальної професійної лексики англійською мовою середнього та просунутого рівнів. Вона базується на оригінальних сучасних текстах з професійної тематики. Методика включає вправи, націлені на те, щоб студентам засвоїти лексику і при необхідності вільно її вживати у повсякденній професійній діяльності англійською мовою. Викладач у кожній групі вибирає для цієї роботи ту частину заняття, яка є найбільш доцільною.

МЕТОДИКА РОБОТИ З ТЕКСТАМИ

Крок перший:

Підготовка до читання, яка розрахована на 15 хвилин.

A). Через усну дискусію ввести нові терміни, описати предмет вивчення, вказати на зв'язок з вивченим матеріалом.

1. Написати лексичні одиниці на дошці, визначити частину мови, звернути увагу на слова, що належать одразу більше ніж до однієї частини мови. Обговорити із студентами приналежність нових лексичних одиниць до різних частин мови.

Наприклад:

human Noun It's the most amazing tool available to human.

Adjective All human knowledge is there.

2. Попросити студентів навести приклади речень, у яких нові лексичні одиниці виступають різними частинами мови. 3. Попросити студентів дати тлумачення слів англійською мовою. Далі робота з тлумачним одномовним словником, у процесі якої студенти вибирають першим тлумачення слова за темою та ще кілька найбільш цікавих та необхідних значень. Записують тлумачення з прикладами речень у робочі зошити.
4. Підбирають до нових лексичних одиниць однокорінні слова; синоніми; антоніми.

Б). Попросити студентів відгадати, про що йдеться у тексті, виходячи із поданої лексики та назви тексту.

1. Розповідь від 3-х до 5-ти речень. 2. Інший варіант полягає у тому, що необхідно дати відповіді на запитання викладача, які пов'язані безпосередньо з текстом.

Крок другий:

Читання тексту (15-30 хвилин). Студенти отримують копії тексту

А). Самостійне читання тексту з дотриманням наступних рекомендацій:

1. Виділити маркером незасвоєні слова із поданих на першому етапі.
2. Виділити незрозуміле в тексті. 3. Зробити замітки про те, що необхідно запитати і що хочеться обговорити.

Б). Студенти працюють з виділеними маркером незасвоєними словами.

1. Читають визначення виділених маркером незасвоєних слів.
2. Підбирають синоніми до них.

В) Студенти читають текст вдруге, для кращого розуміння.

1. Студенти роблять перефразування речень із зміною виділених слів на синоніми.
2. Складають план тексту у вигляді питальних речень.

Крок третій:

Розуміння тексту (15–20 хвилин).

А). Використовуємо підготовлений студентами план тексту.

1. Перевіряємо правильність постановки запитань в граматичному плані та в плані змістовності. Як результат на дошці з'являється відкоригований план тексту у вигляді запитань.
2. Вибираємо одного студента, який буде ставити запитання. Решта групи відповідають на поставленні запитання.

Б). Проводимо перевірочний цикл вправ, використовуючи картки з вправами типу:

1. Are the following sentences true or false? Correct the false ones.
2. Here some answer about transistors. Write in the questions.
3. Read the text more carefully. Chose the best answer, a, b, or c.

Порадимо студентам намагатися студентами виконати ці вправа навіть, якщо вони ще не запам'ятали добре значення слів з контексту. Текст повинен бути прочитаним двічі.

В) Робота із лексичними одиницями, які важко вимовляються, запам'ятовуються, тощо.

1. Попросити студентів швидко відшукати вказане вами слово у вказаному вами ж абзаці.
2. Відшукати це ж слово у словнику, записати транскрипцію і його значення. 3. Відпрацювати вимову вищезгаданих лексичних одиниць.

Крок четвертий:

Робота, що націлена на розвиток мовних навичок.

А). Попросити студентів підготувати проект презентації:(домашнє завдання)

1. У вигляді письмової доповіді. 2. Усна презентація може обиратися як самостійний вид діяльності або як результат попередньої письмової підготовки. Предмет презентації вибирається у відповідності до інформації поданої у тексті.

Крок п'ятий:

Передбачає дискусію (30 хвилин).

1. Виносяться на розгляд одне або декілька дискусійних питань. Група обирає питання тобто тему дискусії. Ефективність дискусії забезпечує вдале питання, відповідно підготовлену аудиторію та вірно вибраний час.

Ефективними можуть бути вправи для виділення основних положень тексту, узагальнення інформації, усунення ілюстрацій них подробиць та подробиць аргументаційної частини. З метою мовної трансформації тексту студентам пропонуються завдання, що акцентують їхню увагу на лексичних та синтаксичних особливостях тексту: усунення можливих повторень (*дублювання інформації*), обрання лаконічних засобів вираження думки [1; 99]. Тезування – це процес стиснення тексту і вимагає дотримання наступних правил: поділ тексту на змістові одиниці; вичленення основної змістової інформації, проводячи при цьому градацію аргументаційної та ілюстраційної частин; перефразувати стисло виділену основну змістову інформацію словами тексту або власними словами.

Висновок. Розвитку навичок усного мовлення студентів є актуальним з погляду на питання підвищення мовної активності у студентів немовних вищих навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Результативність цього виду діяльності та його ефективність зумовлена природою тексту та його змістом і може бути оцінена лише на практиці

ЛІТЕРАТУРА

1. Акользіна Л., Константинова Д. Деякі роботи з текстом на просутому етапі навчання студентів іноземців російської мови // Мова та історія: Період. зб. наук. пр. – К., 2005. – Вип. 78/79. – С. 98 – 100.
2. Конопляник Л. Особливості навчання читанню англійською мовою в технічному вузі та його зв'язки з іншими видами мовленнєвої діяльності // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. пр. Вип. 11. Кн. 2. – К., 2004. – С. 223 – 225.
3. Tomas P. The Art and Craft of Teaching. Cambridge, Massachusetts Harvard University Press, 1984. – 318 p.

АНОТАЦІЯ

Білокоп' Г. Розвиток навичок усного мовлення студентів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням через читання наукових текстів

Стаття присвячена розвитку навичок усного мовлення студентів. Застосування читання науково-технічних текстів та використання ефективних видів робіт у процесі вивчення мови є багатограним та самостійним видом мовленнєвої діяльності, яке за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови.

SUMMARY

Bilokon' H. The development of students oral communication in the training process of foreign language in compliance with professional direction

The article deals with the raising methods of developing of speaking skills in foreign language studying. There is some information of using of creative teaching activities in foreign language studying

*Василь КУЗНЄЦОВ,
канд. хім. наук, доцент*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Методологія оцінки знань є важливою частиною кредитно-модульної системи, що зараз упроваджується у вищих навчальних закладах України [3; 17]. Головною метою цієї оцінки є визначення певного стандарту знань, які студенти повинні отримати у навчальній установі, і систематичний контроль за досягненням даного стандарту протягом всього навчального курсу. Уявляється привабливим частково автоматизувати процес оцінювання з використанням сучасних комп'ютерних технологій. На наш погляд, запровадження елементів автоматичного контролю за результатами навчального процесу ефективно зокрема в курсах іноземної мови для студентів технічного профілю.

Практика показує, що завдяки тому, що іноземна мова не є профільною дисципліною для цієї категорії студентів, вони достатньо відрізняються за початковим рівнем знань у цій галузі. Це потребує підсилення індивідуальної роботи зі студентами, що дуже складно зробити у рамках часу, який передбачається існуючими навчальними програмами на вивчення іноземної мови. Як вже зазначалось раніше, використання комп'ютерних технологій сприяє індивідуалізації роботи зі студентами, допомагає вирішити такі важливі питання, як [2; 207–208]:

- ✧ підвищення ефективності контролю знання мови, забезпеченню умов для належного зворотного зв'язку між студентами та викладачами протягом мовного курсу, вибору найбільш до речних навчальних матеріалів;
- ✧ значне зменшенню рутинного навантаження викладачів, зайнятих перевіркою стандартних тестів;
- ✧ покращення об'єктивності і надійності результатів перевірки навчальних вправ;
- ✧ забезпечення студентів протягом всього навчального курсу ефективними засобами самоконтролю.